

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ФОРМ
РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

Денис Олександрович КОШИКОВ,

*кандидат юридичних наук, старший викладач
кафедри поліцейської діяльності та публічного
адміністрування факультету № 3 Харківського
національного університету внутрішніх справ*

Сучасний стан розвитку суспільних відносин характеризується деякою хаотичністю та неврегульованістю окремих правовідносин, зокрема у сфері економічної складової безпеки держави. Безпековий сектор сьогодні зазнає ряду змін, зокрема, що стосується захищеності життєво важливих економічних інтересів в Україні, оскільки останні й визначають рівень безпеки держави. В свою чергу від стану останнього залежить рівень добробуту громадян, сталий розвиток суспільства, формування та функціонування стратегічно важливих підприємств тощо. В даному контексті особлива увага приділяється визначенню ефективної системи економічної безпеки держави – тобто заходів державно-правового впливу на розвиток економічної складової безпеки.

В умовах сьогодення (встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19) процес розвитку ринкових відносин в Україні гальмується економічною кризою, що вже має своїм наслідком безробіття, спад виробництва, погіршення життя населення та інші негативні економічні явища. У зв'язку з цим гостро постає питання щодо визначення дієвих механізмів реалізації державної політики забезпечення економічної безпеки держави, серед елементів якого чинне місце посідають форми реалізації державної політики у названій сфері.

Не вдаючись у полеміку з приводу систематизації та класифікаційного розподілу форм діяльності суб'єктів публічної адміністрації чи форм державного (публічного) управління, відзначимо, що традиційно вчені адміністративісти виділяють правові та неправові форми адміністративної діяльності.

Традиційно різновидами правових форм діяльності держави є: нормотворча форма, правореалізаційна форма, правоохоронна форма. Перша з названих форм безпосередньо пов'язана зі здійснення нормотворчої діяльності компетентних органів. Так, наприклад, відповідно до Конституції України, Верховна Рада України приймає Державний бюджет України і бюджетну систему України; систему оподаткування, податки і збори; засади створення і функціонування фінансового, грошового, кредитного та інвестиційного ринків; встановлює статус національної валюти, а також статус іноземних валют на території України; врегульовує законом порядок утворення і погашення державного внутрішнього і зовнішнього боргу; визначає порядок випуску та обігу державних цінних паперів, їх види і типи (п. 1 ч. 2 ст. 92). Правореалізаційна форма діяльності держави або правозастосовна діяльність пов'язана із втіленням правових норм та винесенням індивідуально-правових рішень (наприклад, ліцензування певних видів господарської діяльності). Щодо правоохоронної форми, то слід вказати, що остання є вираженням контролю за правильністю дотримання правових норм (боротьба з економічною злочинністю, розкриття злочинів економічного спрямування).

Поряд із цим слід звернути увагу, що до правових форм реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави доцільно віднести:

1) видання нормативних актів інституційного рівня: Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»; Господарський кодекс України, який закріпив положення економічної стратегії як обраний державою курс економічної політики, розрахований на тривалу перспективу і спрямований на вирішення крупномасштабних економічних та соціальних завдань, завдань культурного розвитку, забезпечення економічної безпеки держави, збереження і примноження її економічного потенціалу і національного багатства, підвищення народного добробуту. Економічна стратегія включає визначення пріоритетних цілей економіки, засобів та способів їх реалізації, виходячи зі змісту об'єктивних процесів і тенденцій, що мають місце в національному та світовому господарстві, та враховуючи законні інтереси

суб'єктів господарювання (ч. 2 ст. 9). У відповідності до положень економічної стратегії, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України розроблено Економічну стратегію: зростання через інвестиції, що визначає основні напрямки інвестиції з 2020 року, ключові положення щодо видатків з Державного бюджету України на сферу економічної безпеки та стабільності, пропозиції лібералізації ринку праці для створення робочих місць тощо;

2) видання адміністративних нормативно-правових актів: Постанова Кабінету Міністрів України «Про ефективне використання державних коштів» від 11 жовтня 2016 року № 710, Постанова Кабінету Міністрів України «Питання державного оборонного замовлення» від 27 квітня 2011 року № 464, Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції» від 20 вересня 2019 року № 713/2019, Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку економічного співробітництва областей України з суміжними областями Республіки Білорусь і адміністративно-територіальними одиницями Республіки Молдова від 3 червня 1994 року № 271/94 та інші;

3) прийняття індивідуальних адміністративних актів: рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг щодо анулювання ліцензії на право провадження господарської діяльності з виробництва електричної енергії, видача свідоцтва про державну реєстрацію авторського права на твір тощо;

4) здійснення інших юридично значимих дій з метою реалізації державної політики забезпечення економічної безпеки держави. Так, до здійснення інших юридично значимих дій як форми реалізації державної політики забезпечення економічної безпеки держави слід віднести: адміністративний арешт активів платника податків, винесення постанови про адміністративне правопорушення, серед для прикладу можуть бути проступки, передбачені ст. 159 (порушення правил торгівлі на ринках), ст. 160-2 (незаконна торговельна діяльність), ст. 164-10 (порушення законодавства, що регулює здійснення операцій із металобрухтом Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Повертаючись до розгляду неправових (організаційних) форм реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави, зазначимо, що організаційна форма не передбачає юридичних наслідків, але в той же час є підзаконною та здійснюється у відповідності з вимогами закону.

У результаті, на нашу думку, до організаційних (неправових) форм реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки слід віднести: здійснення організаційних та матеріально-технічних дій, наприклад: розробка планів діяльності уповноважених суб'єктів щодо протидії економічним правопорушенням, організація та проведення нарад, обговорення програм та рекомендацій щодо протидії загрозам економічній безпеці, інструктажів з питань охорони праці, видача довідок та звітів про наявність земель та розподіл їх за власниками земель, землекористувачами, угіддями тощо.

Підсумовуючи викладене, необхідно констатувати, що форми реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави виявляються у адміністративній діяльності держави та її органів з метою забезпечення та захисту економічно важливих інтересів держави та суспільства, а також прав і свобод громадян у відповідності із законом.

В свою чергу під формами реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави вважаємо за доцільне розуміти регламентоване нормами адміністративного права зовнішнє вираження управлінської діяльності суб'єктів публічної адміністрації (за сприяння інституцій громадянського суспільства) з приводу виконання завдань та втілення функцій щодо охорони і захисту економічних прав та свобод громадян, а також інтересів суспільства і держави від реальних та потенційних загроз національній безпеці держави.